

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมบนฐานสิ่งแวดล้อมชุมชน
The Development of Participatory Online Learning Resource Model
Based on Community Environment

โดย

รองศาสตราจารย์ สุรัชดา สุบรรณ ณ ออยุธยา

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

ประจำปี 2560

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมบนฐานสิ่งแวดล้อมชุมชน

ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ สุรัชดา สุบรรณ ณ อยุธยา

ปีที่แล้วเสร็จ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วม 2) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) พัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมบนฐานสิ่งแวดล้อมชุมชน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) พื้นที่วิจัยเลือกแบบเจาะจงในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ครู กศน. ผู้นำจากภาคส่วนในชุมชน เครือข่ายอาชีพและเยาวชนในชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นเตรียมการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) ขั้นพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการผลิตสื่อออนไลน์เกี่ยวกับสารสนเทศสิ่งแวดล้อมชุมชน 3) ขั้นสรุปผลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมบนฐานสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้ในการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 6 ขั้นตอนได้แก่ 1.รวมคนและเครือข่ายชุมชน 2.ร่วมสำรวจสิ่งแวดล้อมชุมชน 3.ร่วมคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 4.ร่วมวางแผน 5.ร่วมปฏิบัติ 6.ร่วมประเมินและปรับปรุง 2) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมจัดการความรู้สิ่งแวดล้อมชุมชนด้านสังคมและวัฒนธรรมผ่านการผลิตสื่อออนไลน์ในรูปแบบคลิปวิดีโอเผยแพร่ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook และ YouTube โดยได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ 1.การบริหารจัดการขยะในชุมชน 2.เกษตรผสมผสาน 3.เห็ดปลอดสาร สวนเห็ดไผบูลย์ 4.การปลูกมะม่วงในบ่อซีเมนต์ 5.หมู่บ้านโฮมสเตย์นวัตวิถี 6.ผ้าไหมสาเกต 7.ประเพณีแห่กัณฑ์หลอน 8.ปลาร้า L.A. 101 9.ข้าวปุ้นสู่บุญพะเหวด 10.การทำธงพะเหวด 3) รูปแบบแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบมีส่วนร่วมบนฐานสิ่งแวดล้อมชุมชนเป็นพื้นที่จัดการความรู้บนอินเทอร์เน็ตในรูปสื่อออนไลน์ที่มีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1. เครือข่ายคน 2. เครือข่ายสังคมออนไลน์ 3. เครือข่ายกิจกรรมสร้างสรรค์สื่อออนไลน์ 4. ความรู้สิ่งแวดล้อมชุมชน และ 5. สื่อสังคมออนไลน์

คำสำคัญ แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ การจัดการความรู้ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สิ่งแวดล้อมชุมชน

Title: The Development of Participatory Online Learning Resource Model Based on Community Environment

Researcher: Associate Professor Suruchada Suban na Ayuthaya

Year: 2022

Abstract

This research aims to 1) establish a process of participatory learning in knowledge management for developing online learning resources, 2) develop the online learning resource through community's participation, and 3) develop practical participatory online learning resource model based on community environment. The research was an integration of qualitative research and participatory action research conducted specifically in Muang district, Roi-Et on 4 sample groups which are teachers under Office of Non-formal and Informal Education (NFE), community leaders, community networks, and local youths. Research process can be divided into 3 phases 1) preparation which establish learning process to promote community participation in defining the problems, needs, and guidelines or the development of the participatory online learning resource through instruments such as questionnaires and in-depth interviews, 2) operation which consist of workshops on online media production to communicate community environment information with a focus on local society and culture, and 3) conclusion which analyze and synthesize practical format for participatory online learning resource based on community environment.

The research has found 1) the process of participatory learning in knowledge management to develop online learning resources had 6 steps which are 1. participants recruitment and networking 2. community exploration and study 3. Brainstorming and knowledge sharing 4. mutual planning 5. collaborative action and 6. joint review and improvement, 2) participatory online learning resource of Muang district, Roi-Et acting as community environment knowledge management platform on social and cultural topics in the form of 10 video clips published through Facebook Group and YouTube, those are 1. Community waste management 2. Subsistence farming 3. Organic mushroom @piboon farm 4. Lemon planting in cement pot 5. New way of homestay village 6. Sakate silk 7. Haegunloan tradition 8. Plaraa L.A. 101 9. Kawpoon to boonpaweit and 10. How to make paweit flag 3) the model development of the participatory online learning resource based on community environment is a social media platform of participatory knowledge management linking 5 components which are 1. people network in the community, 2. social network, 3. media content creating network, 4. community environment, 5. social media

Keywords: online resource, knowledge management, participatory development, community environment